Stockholms universitet

Vägledning

2026-09-01 SU FV-2797-26

Studentavdelningen

Vägledning för arbete med validering på Stockholms universitet

Innehåll

Vägledning för arbete med validering på Stockholms universitet 1
1 Inledning 3
2 Validering i högskolan – en introduktion 4
2.1 Etiska principer och förhållningssätt 4
2.2 Valideringsprocessen 5
2.2.1 Valideringsprocessens roller 6
2.2.2 Valideringsprocessens faser 7
3 Praktisk vägledning 11
3.1 Validering för behörighet på Stockholms universitet 11
3.1.1 Information och inledande kartläggning 12
3.1.2 Fördjupad kartläggning 12
3.1.3 Bedömning 12
3.1.4 Beslut och dokumentation 13
3.1.5 Viktigt att tänka på vid validering för behörighet 13
3.2 Validering för tillgodoräknande på Stockholms universitet 14
3.2.1 Information och inledande kartläggning 14
3.2.2 Fördjupad kartläggning 14
3.2.3 Bedömning 15
3.2.4 Beslut och dokumentation 15

Stockholms universitet

3.2.5 Viktigt att tänka på vid validering för tillgodoräknande 16
4 Metodstöd och mer information 16
5 Bilagor 17
6 Referenser 17

Stockholms universitet

1 Inledning

Detta dokument ger en gemensam vägledning för validering av reell kompetens vid Stockholms universitet. Syftet med vägledningen är att skapa en likvärdig, rättssäker och transparent process för bedömning av individers samlade kunnande, oavsett hur och var det har förvärvats.

Dokumentet är framtaget av Studentavdelningens grupp för bedömningsfrågor och är tänkt att användas som ett komplement till Antagningsordning för tillträde på grundnivå och avancerad nivå och Regler och handläggningsordning för tillgodoräknande vid Stockholms universitet.

Vägledningens ambition är att ge en struktur för validering som görs i så nära anslutning till ordinarie verksamhet för behörighetsprövning och tillgodoräknande som det är möjligt. De processer som föreslås för arbete med validering går emellertid att tillämpa för alla former av validering i högskolan.

Förslagen i denna vägledning tar hänsyn till såväl nationell lagstiftning gällande behörighetsprövning och tillgodoräknande genom Högskoleförordning (1993:100), som till lagstiftning avseende ärendehandläggning i Förvaltningslagen (2017:900). Vidare grundar sig vägledningen även på Valideringsförordning (2022:1549).

För att säkerställa att valideringsarbetet utförs med kvalitet i fokus har vi även tagit hjälp av den kvalitetsmodell för validering som Nordiskt nätverk för livslångt lärande (NLL) har utvecklat (NLL, Quality Model for Validation in the Nordic countries – a development project 2012–13). Vägledningen grundar sig också på de riktlinjer som tagits fram på europeisk nivå för arbete med validering av icke-formellt och informellt lärande av The European Centre for the Development of Vocational Training (Cedefop).

Vägledningen delas in i två huvudsakliga avsnitt. Det första avsnittet riktar sig till medarbetare som behöver en teoretisk introduktion och förståelse för vad validering innebär. Det inleds med en diskussion rörande de etiska principer och förhållningssätt som bör prägla en konsekvent och rättssäker validering av reell kompetens. Därefter presenteras de olika roller och faser som ingår i en valideringsprocess. Den andra delen av vägledningen är mer praktiskt inriktad och innehåller detaljerade beskrivningar av hur Stockholms universitet arbetar med validering för behörighet respektive tillgodoräknande. Denna del riktar sig till

Stockholms universitet

medarbetare som är bekanta med valideringsarbete och som behöver en sorts stöddokument att luta sig mot i det egna arbetet.

Vägledningen avslutas med ett avsnitt som är avsett att ge ytterligare information och metodstöd till medarbetare som vill lära sig mer. Till vägledningen hör också två bilagor, en med begreppsdefinitioner och en med exempel på frågor att ställa vid kartläggning.

2 Validering i högskolan – en introduktion

Enligt Högskoleförordningen ska lärosätena pröva tidigare lärande i olika former för såväl behörighet som tillgodoräknande (6 och 7 kap.). I de fall det tidigare lärandet inte finns dokumenterat, alternativt är dokumenterat på ett sådant sätt att det inte går att bedöma, rekommenderas validering.

Validering är ”en strukturerad process som innehåller fördjupad kartläggning, bedömning och ett erkännande av kunnande som en person besitter oberoende av hur det förvärvats” (SOU 2019:69). Inom högskolan används validering främst för två syften, att pröva individers lärande och kunnande för behörighet vid antagning eller för tillgodoräknande inom utbildning. Validering sker alltid i förhållande till på förhand bestämda bedömningskriterier. Vid validering för behörighet är bedömningskriterierna behörighetskraven till sökt utbildning. Vid validering för tillgodoräknande är bedömningskriterierna de förväntade studieresultaten för den kurs som tillgodoräknandet avser. Det förekommer också att lärosäten får särskilda valideringsuppdrag i samband med uppdragsutbildning eller genom enskilda förordningar.

En sökande eller student har rätt att få sina kunskaper validerade för behörighet eller tillgodoräknande. En sökande eller student ska därför erbjudas att genomgå en validering för att de kunskaper de åberopar som grund ska gå att bedöma. Validering som process är dock alltid frivillig att genomgå.

2.1 Etiska principer och förhållningssätt

En grundläggande utgångspunkt för en kvalitetssäker valideringsprocess är att den ska sätta individen i centrum. Det innebär att individen som ska genomgå en validering måste mötas där den befinner sig, utifrån sin bakgrund och sina unika förutsättningar och erfarenheter.

Stockholms universitet

En valideringsprocess ska eftersträva en så jämlik och transparent hantering som möjligt och det ska finnas ett respektfullt bemötande och en ödmjukhet inför att olika former av lärande kan leda fram till likvärdig kunskap. En viktig princip inom validering är att det är resultatet av ett lärande som är det som ska kartläggas och bedömas och inte formen för lärandet i sig.

De som vägleder inför en validering har ett ansvar för att avråda en sökande eller student som inte kommer att gynnas av en valideringsprocess och istället ge förslag på alternativa vägar till utbildning och lärande. De som kartlägger, dokumenterar och bedömer lärandet behöver också ta ansvar för att prövningen som görs är rimlig i förhållande till syftet med valideringen.

2.2 Valideringsprocessen

Validering som process skiljer sig från bedömning av formellt lärande på så sätt att det inte finns samma form av standardiserade metoder för bedömning, kvalitetssäkring och äkthetsbedömning som när det gäller formellt lärande, och att det som ska bedömas är helt individuellt i varje valideringsärende. Utmaningen vid validering innebär att det behövs former för prövning för att säkerställa kvalitet, transparens och rättssäkerhet. Samtidigt måste det finnas utrymme för en flexibilitet i prövningen utifrån det enskilda ärendets karaktär.

I en valideringsprocess behöver individen stå i centrum på ett annat sätt än vid ordinarie bedömning av formella kvalifikationer, eftersom det samlade lärande som ska bedömas ser unikt ut för alla individer. Bedömningen av det tidigare lärandet måste utgå ifrån syftet med valideringen, det vill säga om det gäller för behörighet i ett särskilt ämne eller för tillgodoräknande i förhållande till en specifik kurs eller mot ett ämne.

Behovet av stöd i en valideringsprocess kan skifta, men det finns ett större behov av vägledning och personligt stöd i valideringsprocessen än för sökande som åberopar formella meriter. En valideringsprocess är således i de flesta fall mer tids- och resurskrävande än en bedömning av formell utbildning.

Studentavdelningen rekommenderar att de faser och roller som beskrivs i detta avsnitt används som en ram för hur valideringsprocesser genomförs för olika syften inom Stockholms universitet.

Stockholms universitet

2.2.1 Valideringsprocessens roller

I det här avsnittet beskrivs de olika roller som behöver finnas med i en valideringsprocess samt de funktioner som de olika deltagarna i processen fyller.

Validand	**Sökande** till utbildning på Stockholms universitet som åberopar reell kompetens för att styrka behörighet eller **student** på Stockholms universitet som åberopar reell kompetens som grund för tillgodoräknande.
Vägledare/kartläggare	Står för den inledande fasen, med fokus på information om regelverk, process och kriterier för bedömning. Vägledaren besvarar frågor om validering och hjälper till att identifiera vilken typ av ansökan som är aktuell för den sökande.
Kartläggare	Håller samman ansökningsprocessen från det att en ansökan kommer in till beslut är fattat, besked lämnat och ärendet avslutat och diarieført. Är kontaktperson för den sökande och länken mellan den sökande, bedömaren och beslutsfattaren. Stödjer den sökande i processen att synliggöra sina kunskaper genom en kartläggning.
Bedömare	Bedömer huruvida validanden uppfyller kriterierna genom olika typer av prövning. Bedömning bör göras av en eller flera ämnessakkunniga på institution för tillgodoräknande och av antagningshandläggare i samråd med ämnessakkunniga på institution för behörighet. Studentavdelningen rekommenderar att minst två personer deltar i bedömningsarbetet.
Beslutsfattare	Fattar beslut om behörighet eller tillgodoräknande enligt Stockholms universitets besluts- och delegationsordning.

Bortsett från validanden kan en person eller funktion ha flera roller i en valideringsprocess. Det är exempelvis vanligt att samma person utför både

Stockholms universitet

vägledande och kartläggande arbetsuppgifter och att bedömare också fattar beslut. Detta har att göra med att processens faser går i varandra och inte har exakta avgränsningar sinsemellan.

Rekommendationen är att minst 2–3 personer på universitetet är inblandade i en valideringsprocess. En person med ansvar för vägledning, kartläggning och samordning och 1–2 personer med ansvar för bedömning och beslut.

2.2.2 Valideringsprocessens faser

Det är viktigt att en valideringsprocess inleds med eller föregås av information till den sökande om vad som prövas, hur processen ser ut, vad som krävs av sökande respektive mottagare av ansökan och vilka regelverk som processen styrs utav. Information om detta behöver finnas tillgänglig såväl skriftligt som muntligt och det ska gå att komma i kontakt med anställda på Stockholms universitet för att få svar på frågor.

2.2.2.1 Inledande kartläggning

Den inledande fasen av en validering har som syfte att påbörja synliggörandet av en individs tidigare lärande och att bestämma vad syftet ska vara med valideringen. Den här delen av processen är av mer generell och informativ karaktär och går ut på att ge sökande redskap och källor för att kunna navigera i och hantera valideringsprocessen. Det bör också vara i den här fasen som sökande eller studenter som inte har relevanta eller tillräckliga kunskaper för att validering ska vara aktuellt identifieras. Vägledningsfasen kan även omfatta genomgång av andra vägar framåt som ett alternativ till validering.

Processen bör inledas med att en sökande efter att ha tagit del av skriftlig information har kontakt med en studievägledare. Studievägledaren kan stödja den sökande i ansökningsprocessen genom att ge information och genomföra en kartläggning som synliggör kompetenser, kunskaper och färdigheter som är relevanta för validering mot den aktuella utbildningen.

En viktig del av den inledande fasen är det kartläggande samtalet. Samtalet ska präglas av ett aktivt lyssnande och ett respektfullt förhållningssätt. Vägledaren stödjer den sökande i att identifiera relevanta erfarenheter och att sätta ord på sitt kunnande. En viktig del är att hjälpa den sökande att beskriva hur kunskaperna har tillägnats, inte enbart vilka arbetsuppgifter som utförts. Detta görs genom öppna

Stockholms universitet

frågor, konkretisering av situationer och stöd att skilja mellan arbetsuppgift, kompetens och underlag som kan styrka kompetensen.

Eftersom individer har olika förförståelse och kunskap med sig inför valideringen måste de bli mötta där de befinner sig. Vägledningssamtalet kan generera ett, eller flera samtal mellan sökande och kartläggare beroende på vilka behov som uppstår under processen.

Den inledande kartläggningen är tänkt att ge en bred bild av en persons tidigare lärande för att efterhand kunna smalna av mot en kartläggning av det lärande som är aktuellt för syftet med den specifika valideringen. När den sökande med stöd från en studievägledare bestämt sig för att gå vidare till nästa fas kan vägledaren också vara till hjälp så att den sökande förstår på vilket sätt hen bör och kan styrka sitt tidigare lärande. I den här fasen av valideringsprocessen bör också kontakt inledas med den som ska bedöma ansökan, till exempel en antagningshandläggare eller institutionen som ansvarar för den utbildning som tillgodoräknandet gäller.

Checklista vid inledande kartläggning:

- Vad är syftet med valideringen?
- Är validandens kunnande och erfarenheter relevanta för syftet med valideringen?
- Har validanden förstått hur processen går till och vilka bedömningskriterier som ska prövas?
- Vilken typ av dokumentation behövs för att styrka åberopade meriter?
- Vilken typ av stöd behövs för att hjälpa validanden att synliggöra sina kunskaper?

2.2.2.2 Fördjupad kartläggning

Den fördjupade kartläggningsfasen är den del av valideringen som på djupet identifierar och dokumenterar en persons tidigare lärande i förhållande till givna kriterier för bedömning. Den inleds normalt efter att en ansökan lämnats in. Kartläggaren tar emot ansökan och bilagda handlingar och ser över vad som behövs för att en bedömning ska kunna genomföras, vid behov begärs ytterligare kompletterande underlag in. Den här fasen tar olika lång tid beroende på syftet med valideringen och den specifika individens tidigare lärande. En kartläggning av en persons fullständiga bakgrund är inte alltid nödvändig vid bedömning av reell kompetens.

Stockholms universitet

Den vanligaste metoden är att den sökande genomför en självskattning som kan utvecklas genom samtal med vägledare och sedan styrkas med olika typer av intyg och annan dokumentation. Som validand kan det vara svårt att visa hur tidigare erfarenheter lett till ett lärande som motsvarar bedömningskriterierna. Vägledarens roll blir här att hjälpa validanden att koppla sina erfarenheter till bedömningskriterierna.

Kartläggaren är den funktion som har ansvar för kontakten med validanden och för kartläggningsarbetet, men kontakt behöver finnas med bedömare redan under kartläggningsskedet för att på bästa sätt säkerställa att underlaget för bedömning blir fullständigt.

Checklista vid fördjupad kartläggning:

- Synliggörs validandens kunnande i förhållande till bedömningskriterierna?
- Är självskattningen möjlig att bedöma eller behöver den utvecklas?
- Är övrig dokumentation tillräcklig och bedömningsbar?
- Kan det finnas ytterligare sätt att synliggöra validandens kunnande?
- Finns det någon speciell metod för bedömning som är att föredra för att pröva validandens kunnande?

2.2.2.3 Bedömning

När kartläggningen av den sökandes kunskaper och kompetenser lett till att det finns ett underlag för bedömning bör denna göras av den del i verksamheten som har bäst kunskaper om bedömningskriterierna. I det fall det gäller behörighetskrav i form av t ex gymnasieutbildning ansvarar Antagningen för bedömningen. Bedömningar för tillgodoräknanden görs emot förväntade studieresultat för utbildningen och i dessa fall är det utbildningsansvarig institution som ansvarar för bedömningen.

Hur bedömningsarbetet bör organiseras på institutionen kan variera, men en rekommendation är att minst två personer är inblandade i att göra bedömningen. De som utför bedömningen bör ha god kunskap om utbildningens innehåll och förväntade resultat. Exempelvis kan en kursansvarig lärare och en studierektor tillsammans ansvara för att bedömningen görs, alternativt studierektor i samråd med studievägledare. För institutioner som bedömer ett större antal ärenden kan det vara aktuellt att upprätta en bedömningsgrupp liknande den som organiserats på

Stockholms universitet

Studentavdelningen för bedömning av reell kompetens för behörighet (se stycke 3.1.3 nedan).

Bedömningsarbetet ska kännetecknas av ett flexibelt förhållningssätt till lärande och kunskap enligt de europeiska konventioner och standarder för erkännande inom högre utbildning och av livslångt lärande som Sverige ska följa (till exempel Standarder och riktlinjer för kvalitetssäkring inom det europeiska området för högre utbildning (ESG) samt European Guidelines for validating non-formal and informal learning (Cedefop)). Det är resultatet av lärandet och inte formen för det som ska bedömas. Prövningen ska utgå ifrån principen om väsentliga skillnader och det är lärosätets skyldighet att påvisa dessa skillnader vid beslut om avslag (http://ear.enic-naric.net/emanual/). I Regler och handläggningsordning för tillgodoräknande finns mer information om bedömning av väsentliga skillnader.

Bedömningsarbetet bör också göras i förhållande till och med hjälp utav den svenska nationella referensramen för kvalifikationer för livslångt lärande, SeQF, som tagits fram av Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) baserat på den europeiska referensramen European Qualifications framework (EQF).

Metoder för bedömning kan variera beroende på ämne och syftet med valideringen. De metoder som är mest beprövade inom högskolan är att utifrån en inledande självskattning pröva validanden genom en kombination av samtal samt skriftliga och praktiska uppgifter.

Olika metoder för bedömning (kan gärna kombineras för att synliggöra och dokumentera validandens kunnande):

- Intervju/samtal
- Skriftliga uppgifter utformade utifrån bedömningskriterierna (behörighetskrav eller förväntade studieresultat)
- Praktiska uppgifter/arbetsprover
- Demonstration av kunnande

Stockholms universitet

Checklista vid bedömning:

- Vilken/vilka metoder för bedömning passar för aktuella bedömningskriterier?
- Kan samma metod pröva alla kriterier, eller behövs en kombination?
- Behövs kompletterande information till bedömningsunderlaget?

2.2.2.4 Beslut och dokumentation

Beslut bör fattas enligt gällande besluts- och delegationsordning på Stockholms universitet för beslut om behörighet respektive tillgodoräknande. Då beslut är fattat ska den sökande meddelas om detta snarast och vid eventuellt avslag också få en beslutsmotivering och en överklagandehänvisning. Ansökan med tillhörande handlingar, dokumentation som tagits fram under processens gång samt beslut ska diarieföras enligt ordinarie rutiner för antagningsärenden och tillgodoräknandeärenden. Beslut ska föras in i aktuellt systemstöd. Kartläggaren bör ansvara för besked till sökande och dokumentation av ärendet. I de fall avslag ges kan det förekomma att en sökande också kan behöva ett avslutande samtal med en vägledare.

Det kan slutligen vara värt att påpeka att det kan finnas behov av att repetera de olika faserna i valideringsprocessen. En bedömning kan till exempel leda till att ärendet behöver kompletteras med ytterligare kartläggning, och en kartläggning kan visa att validanden behöver mer vägledning.

3 Praktisk vägledning

3.1 Validering för behörighet på Stockholms universitet

Ansökan om bedömning av reell kompetens för behörighet görs i samband med ordinarie processer för anmälan och bedömning av behörighet för antagning till utbildning vid Stockholms universitet. Sökande gör sin ansökan om prövning tillsammans med anmälan på antagning.se. Antagningen ansvarar för att samordna hanteringen av dessa ansökningar.

På grund av att antagning hanteras inom ramen för antagningsomgångar med strikta tidplaner finns inte alltid möjlighet att arrangera fullständiga valideringsprocesser på det sätt som krävs enligt de kvalitetskriterier som beskrivs i föregående avsnitt. Därför talar man ibland om bedömning av reell kompetens

Stockholms universitet

inom antagning. Denna vägledning använder sig dock av begreppet validering för behörighet, eftersom det är en längre process att synliggöra och eventuellt erkänna tidigare lärande än att göra en enskild bedömning. Med validering avses här den metod eller process genom vilken en individs tidigare lärande synliggörs för ett eventuellt erkännande. Bedömning är ett av momenten i denna process.

Stockholms universitet utgår ifrån två av SUHF:s rekommendationer i arbetet med validering av reell kompetens för behörighet: Rekommendationer om bedömning av reell kompetens för grundläggande behörighet samt Rekommendation för arbetet med att validera reell kompetens för tillträde till högskoleutbildning.

3.1.1 Information och inledande kartläggning

Information om prövning av reell kompetens för behörighet finns tillgänglig på SU:s hemsida. Här finns också ett kartläggningsformulär som sökande ombeds fylla i och ladda upp till sin ansökan på antagning.se. Antagningen tillhandahåller också mer detaljerad information om hur reell kompetens prövas för behörighet på Stockholms universitet.

Studentavdelningens centrala studie- och karriärvägledning finns tillgängliga för stöd i den inledande fasen, för att hjälpa sökande att identifiera och synliggöra sina kunskaper i förhållande till behörighetskraven för sökt utbildning.

3.1.2 Fördjupad kartläggning

Antagningens samordnare för reell kompetens gör en inledande bedömning av inkomna ansökningar. Om en ansökan är ofullständig och/eller svår att bedöma får sökande ett meddelande med information om vad som saknas samt ett sista datum för komplettering. Meddelandet skickas till sökande via deras sida på antagning.se. Studentavdelningens studievägledare och samordnare för reell kompetens bedömer därefter de sökandes individuella behov av stöd under ansökningsprocessen.

3.1.3 Bedömning

Studentavdelningen har en bedömningsgrupp för reell kompetens. Gruppen består av 3–4 antagningshandläggare, minst en studie-och karriärvägledare samt en samordnare. Gruppen sammanträder att antal gånger per termin för att gemensamt gå igenom de ansökningar som kommit in för bedömning.

Efter eventuella kompletteringar fördelas inkomna ansökningar för bedömning mellan de antagningshandläggare som deltar i Studentavdelningens

Stockholms universitet

bedömningsgrupp. De ärenden som gäller bedömning av särskild behörighet remitteras vid behov till kurs- eller programansvarig institution för bedömning i samråd med Antagningen.

Stockholms universitet ska ha ett generöst förhållningssätt vid bedömning av behörighet för tillträde. Handläggarna gör samlade bedömningar av ansökningar i förhållande till den sökta utbildningen. Det innebär en bedömning av möjligheten att bevilja behörighet genom motsvarandebedömningar och undantagsbeslut.

Vid ansökningar om prövning av reell kompetens görs en bedömning av huruvida behörighetskraven för sökt utbildning uppfylls på annat sätt än genom formell utbildning. Bedömning görs huvudsakligen utifrån den sökandes egen motivering och dokument som styrker att behörighetskraven uppfylls. Om den sökande anses uppfylla behörighetskraven erkänns detta som motsvarande formell behörighet och den sökande beviljas reell kompetens för det behörighetskrav som anses vara uppfyllt. Ett sådant beslut har obegränsad giltighetstid på Stockholms universitet.

I samband med en reell kompetensbedömning görs också en prövning utifrån den sökandes möjligheter att tillgodogöra sig sökt utbildning. Om den sökande inte anses uppfylla behörighetskraven genom reell kompetens, men ändå bedöms kunna tillgodogöra sig den sökta utbildningen fattas beslut om undantag. Beslut om undantag gäller för sökt utbildning aktuell termin.

3.1.4 Beslut och dokumentation

Antagningen ansvarar för att lägga in beslut om behörighet genom reell kompetens inför urval och gör samtidigt en tjänsteanteckning om bedömningen i antagningssystemet. Sökande får besked genom ett meddelande som läggs till antagningsbeskedet och ges även information om möjligheten att överklaga beslutet via antagning.se. I förekommande fall har samordnare för reell kompetens eller studievägledare på Studentavdelningen också en dialog med sökande om resultatet av bedömningen.

3.1.5 Viktigt att tänka på vid validering för behörighet

- En ansökan om prövning av reell kompetens behöver vara fullständig senast sista anmälningsdag i varje antagningsomgång.
- Det är viktigt att sökande fyllt i UHR:s blankett för ansökan om bedömning av reell kompetens/ att undantag görs. Blanketten innehåller en

Stockholms universitet

QR-kod som är nödvändig för att ansökan ska märkas upp som reell kompetens i antagningssystemet.

- Sökande som blir behöriga genom reell kompetens men som saknar slutbetyg från gymnasiet rekommenderas att skriva högskoleprovet för att få ett meritvärde att konkurrera med i urvalet.
- Stockholms universitet har inte möjlighet att hantera ansökan om bedömning av reell kompetens för sena anmälningar. Skälet till detta är att bedömningsprocessen kräver längre tid och därför kan bara ansökningar inkomna fram till och med sista anmälningsdag hanteras.

3.2 Validering för tillgodoräknande på Stockholms universitet

Ansökan om tillgodoräknande görs för de flesta institutioner via Ladok. Examensgruppen ansvarar för att ta emot och fördela ärendet till rätt institution direkt i systemet. De studenter som vill få sina tidigare kunskaper och färdigheter validerade för tillgodoräknande åberopar i de flesta fallen yrkesverksamhet eller annan utbildning som grund för sin ansökan.

3.2.1 Information och inledande kartläggning

Information om validering av reell kompetens för tillgodoräknande finns tillgänglig på SU:s hemsida. På medarbetarwebben finns också mallar för kartläggning vid validering av reell kompetens för tillgodoräknande på svenska och engelska. Mallarna innehåller mer information om hur en valideringsprocess för tillgodoräknande går till.

I Ladok-ansökan för tillgodoräknande finns information som hänvisar till Studentavdelningens examensgrupp för frågor och tillgång till blankett för ansökan om validering för tillgodoräknande.

3.2.2 Fördjupad kartläggning

I samband med att studenten fyller i sin ansökan om validering av reell kompetens för tillgodoräknande bör studievägledare eller annan motsvarande funktion på institutionen finnas tillgängliga för att ge studenten stöd att synliggöra sina kunskaper. Studievägledaren kan också begära in kompletterande underlag eller information för att förbereda ansökan inför bedömning på bästa sätt.

Stockholms universitet

3.2.3 Bedömning

Bedömning av tillgodoräknande av reell kompetens sker i de flesta fall på institution. Institutionens bedömare är fria att välja metod för bedömning. Valet ska göras utifrån vad som passar bäst i förhållande till kursens förväntade studieresultat och de meriter som validanden åberopar som grund för tillgodoräknandet. Det vanligaste är att studenten med hjälp av en studievägledare eller liknande genomför en självskattning i den blankett för ansökan som Studentavdelningen tillhandahåller. Utifrån självskattningen kan det bli synligt vad som saknas för att kunna göra ytterligare bedömning, men också vad bedömaren önskar se mer av för att pröva validandens kunnande. Normalt brukar självskattningen efterföljas av någon kompletterande skriftlig uppgift, varefter en muntlig prövning är vanligt förekommande. Det kan sedan bli aktuellt med fler uppgifter (muntliga, skriftliga eller praktiska) och även demonstrationer av lärande i olika form.

Frågor som ställs i samband med bedömning behöver utgå från kursplanens förväntade studieresultat samtidigt som de tar hänsyn till det lärande som studenten åberopar som grund.

3.2.4 Beslut och dokumentation

Beslut om tillgodoräknande fattas i enlighet med Stockholms universitets Besluts- och delegationsordning. Information om hur man överklagar ska finnas med i beslutet.

Stockholms universitets rutiner för beslut och arkivering ser olika ut beroende på om institutionen tar emot ansökan via Ladok eller via ansökningsblankett. Institutioner som tar emot ansökan via blankett ska rapportera in beslutet i Ladok, men även skriva och skicka beslutsbrev till studenten. Beslutsbrevet skrivs utifrån de mallar för beslut om tillgodoräknande som finns att hämta på Medarbetarwebben. All dokumentation i ärendet ska diarieföras i W3D3.

För institutioner som tar emot ansökningar i Ladok fungerar Ladok även som arkiveringssystem. Beslutsbrev behöver inte skrivas. När beslutsfattaren attesterar ett ärende skickas en e-postavisering med information om beslutet samt en överklagandehänvisning till studenten. Om det förekommer dokumentation som inte ryms i Ladok, till exempel filmat material eller ljudinspelningar, ska dokumentationen arkiveras i W3D3 och kopplas till ärendenumret i Ladok.

Stockholms universitet

I Ladoks manual för tillgodoräknande på Confluence finns information om hur reell kompetens ska läggas in som grund för tillgodoräknande.

3.2.5 Viktigt att tänka på vid validering för tillgodoräknande

- Vid tillgodoräknande av annan utbildning än högskoleutbildning och/eller yrkesverksamhet görs bedömning i förhållande till kursens förväntade studieresultat.
- Vid avslag måste beslutsfattaren ange på vilket sätt åberopade meriter skiljer sig väsentligt mot den utbildning som utgör mål för tillgodoräknandet.
- Bedömningen måste ta hänsyn till att validanden inte genomfört kursen i fråga, därför krävs ett flexiblare förhållningssätt till hur de förväntade studieresultaten kan synliggöras och prövas. Bedömningen kan därför inte ersättas av en ordinarie examination.
- Tillgodoräknande är ett administrativt beslut och omfattar inte betygssättning av åberopade meriter.
- När en student åberopar annan utbildning än högskoleutbildning kan dokumentationen av denna variera i utförande och tydlighet. Det finns till exempel inte alltid kurs- eller utbildningsplaner att tillgå och det kan vara svårt att fastställa nivån av lärandet. Det är i dessa fall rekommenderat att studenterna erbjuds validering för att åberopade kunskaper ska kunna synliggöras och bedömas på rätt sätt.

4 Metodstöd och mer information

Studentavdelningen ansvarar för information om validering på följande sidor på universitetets webb:

Behörighet genom reell kompetens
Tillgodoräknande av reell kompetens
Information om validering på medarbetarwebben

Studentavdelningen kan tillhandahålla stöd i samband med validering vid institutionerna, gällande frågor som rör process och rutiner, vägledningsarbete och former för kartläggning, bedömning och dokumentation. Vidare har Studentavdelningen god kännedom om de regelverk som berör validering i högskolan och sköter omvärldsbevakning i frågor kopplade till validering.

Stockholms universitet

Studentavdelningen ingår även i såväl nationella som europeiska nätverk för validering i högskolan.

Vid behov av stöd och råd är institutionerna välkomna att kontakta Studentavdelningen via validering@su.se. Denna adress är enbart till för medarbetare och ska inte lämnas ut till sökande och studenter. Dessa ska in första hand hänvisas till www.su.se vid frågor om validering av reell kompetens.

Mer information om validering:

- Rådets rekommendation av den 20 december 2012 om validering av icke-formellt och informellt lärande
- Validering i högskolan – för tillgodoräknande och livslångt lärande (SOU 2018:29)
- Validering och SeQF - Myndigheten för yrkeshögskolan
- Skolverket - Validering inom komvux
- Andersson, P. och Fejes, A (2023). *Kunskapers värde – Validering i teori och praktik.* 3. Uppl. Lund: Studentlitteratur.

Utbildningar om validering

- Validering i praktiken – en webbutbildning för dig inom komvux - Skolverket
- Validering i teori och praktik, 7.5 hp - Linköpings universitet

5 Bilagor

Bilaga 1 - Begreppsdefinitioner

Bilaga 2 - Frågor att använda vid inledande och fördjupad kartläggning

6 Referenser

- Antagningsordning vid SU
- SU:s Regler och handläggningsordning för tillgodoräknande
- Högskoleförordning (1993:100)
- Förvaltningslagen (2017:900)
- Valideringsförordning (2022:1549)

Stockholms universitet

- Nordisk Netværk for Livslang Læring - NLL
- Validation of non-formal and informal learning | CEDEFOP
- Validering – för kompetensförsörjning och livslångt lärande (SOU 2019:69)
- The Standards and guidelines for quality assurance in the European Higher Education Area (ESG)
- European Area of Recognition (EAR) Manual
- SEQF - Sveriges referensram för kvalifikationer
- Rekommendationer om bedömning av reell kompetens för grundläggande behörighet REK 2009:2 (reviderad 2012)
- Rekommendation för arbetet med att validera reell kompetens för tillträde till högskoleutbildning REK 2023:2